

Chrysanthemum vulgare (*Tanacetum vulgare*)

Allmänt

Renfana tillhör familjen *Compositae/Asteraceae*. Den är en flerårig ört med uppräta, nedtill vedartade stjälkar, vanligen rödaktiga och greniga i toppen. De strödda, mörkgröna bladen är pardelade och djupt sågade. De toppställda knappliknande blomkorgarna, som består av korta, rörformade, klargula blommor, sitter i täta kvastliknande samlingar. Frukten är en grönvit, fårad nöt utan pensel. Växtens höjd är 50-100 centimeter.

Namnet renfana kommer från tyskans "Rainfarn", som säger att det rör sig om en ört som växer vild vid dikesrenar. Den växer vild i Europa och Asien intill havsstränder, vägkanter och annan kulturmark, men odlas också i trädgårdar. Den är vanlig i södra och mellersta Sverige, alla delar av växten - särskilt i torkat skick - luktar som kamfer och användes förr som insektsrepellerande medel och för att befria människor och djur från invärtes parasiter. Namnet *Tanacetum* kommer från det grekiska ordet *athanatos* som betyder odödlig, eftersom växten ansågs ha makt att förlänga livet, att bevara mumier. Eller var det kanske för att den var särskilt svårutrotad sedan den väl slagit rot.

Klimatzon

Renfana är härdig i zon I - V.

Jordmån

Växten har inte några speciella krav på jordmån, men växer gärna på torra platser. Den trivs bäst på tidigare bearbetad mark.

Plantering och sådd

Renfana förökas genom delning och rotsticklingar.

Skötsel och gödsling

Luckra jorden under tillväxtperioden. Gödsla med organisk gödsel eller kompostjord, men var sparsam med gödslingen. Renfana blommar under juli till september. En variant av renfana kallas för munkrenfana eller krusbladig renfana.

Skörd

Blomkorgar och blad skördas och de måste alltid torkas väl skilda från andra örter.

Huvudbeståndsdel är en eterisk olja (0,2-0,6 procent), med det giftiga ämnet thujon. Andra beståndsdelar är bitterämnen (tanacetin), garvämmen och organiska syror.

Användning

I äldre läkarböcker kallas renfana "herba immortalis" (odödlighetens ört). Man brukade nämligen gnida in de döda med örten för att de inte skulle angripas av maskarna. Örtens viktigaste medicinska användning var dock som maskmedel, men den har också använts som medel mot ohyra. Dessutom troddes den skänka skydd mot häxeri och trolldom. I slaviska länder troddes renfana vara flickan till hjälp när hon ville snärja en man.

Renfana har en mängd medicinska användningsområden men används i dag främst som maskmedel - men det finns säkrare botemedel!

Infusion eller pulver har använts för detta ändamål. Den eteriska oljan, som erhålles vid destillation av de färska blomskotten, används inom homeopatin mot mask och för att påskynda menstruation. Renfana får användas invärtes endast under sträng läkarkontroll. Stora doser verkar starkt irriterande och kan förorsaka njur- och hjärnskador. Utvältes används renfana mot svullnader, sår och åderbrock.

Källor

Tidens stora bok om läkeväxter, 1986

Läkeväxter förr och nu, forum 1991

Denna artikel kommer från FOBO:s handbok (1980) och skrevs av Wilhelm Raattamaa. Du kan läsa originalversionen [här](#).